

INVALIDILIITON LAUSUNTO

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksien ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Viite: Diaarinumero: VN/410/2021

Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 30 000 henkilöjäsentä ja 145 jäsenyhdistystä.

Kohdassa 4.2 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksiin sekä sukupuolten väliseen yhdenvertaisuuteen puuttuu YK:n vammaissopimus

Lakiesityksessä todetaan, että ”esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksiin.”

Invalidiliitto pitää tärkeänä, että leimaava termi ‘vajaakuntainen’ poistetaan vihdoin lakitekstistä. Vaikkakin lähtökohtana vaikuttaa olevan vain se, ettei termi vajaakuntainen ja vajaakuntoisten ammatillinen kuntoutus ole enää käytössä.

Invalidiliitto katsoo, että elinkeinotukea koskeva 7 §:n 4 momentin muutos ei ole vain tekninen. Vajaakuntainen -termi on YK:n vammaissopimuksen art. 8 vastainen ja tämä olisi tullut mainita lakiesityksen kohdassa ‘vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin sekä yhdenvertaisuuteen’. YK:n vammaissopimuksen 8 artiklan (Tietoisuuden lisääminen) alakohdan 1. nojalla sopimuspuolet ryhtyvät toteuttamaan välittömiä, tehokkaita ja asianmukaisia toimia, joilla c) edistetään tietoisuutta vammaisten henkilöiden kyvyistä ja panoksesta.

7 § Ammatillisen kuntoutuksen sisältö

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain 3 momentissa säädettyä vastaavasti elinkeinotuesta.

Invalidiliitto katsoo, että vammaisten henkilöiden yrittäjyyden edistämiseksi, Kelan myöntämä elinkeinotuki pitäisi uudistaa muutenkin kuin teknisesti sanamuodoiltaan ja säätää erikseen omassa pykälässä. YK:n vammaissopimuksen 27 artiklan (Työ ja työllistyminen) alakohdan 1. mukaan sopimuspuolet turvaavat työnteko-oikeuden toteutumisen ja edistävät toteuttamalla myös lainsäädännön avulla asianmukaisia toimia, joiden tarkoituksena on muun muassa f) edistää mahdollisuuksia itsenäiseen elinkeinonharjoittamiseen, yrittäjyyteen, osuuskuntien kehittämiseen ja oman yritystoiminnan aloittamiseen.

Invalidiliitto ehdottaa avustuksen määrään muutosta siten, että laissa säädetty 20 %:n omavastuu poistuu ja avustuksella toteuttavan hankintojen kokonaiskustannus nostetaan laissa 30.000 euroon.

YK:n vammaissopimuksen artiklan 27 alakohdan 1. mukaan tulee i) varmistaa, että vammaisia henkilöitä varten tehdään työpaikoilla kohtuulliset mukautukset. Yhdenvertaisuuslain 15 §:n (Kohtuulliset

mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi) nojalla mukautusten tekeminen kuuluu työnantajan vastuulle. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. Vammaisen yrittäjän kohdalla tämä kohtuullinen mukautus tarkoittaa myös elinkeinotukea ja sen määrän tarkistamista lainsäädännössä. Kohtuulliset mukautukset vammaisille yrittäjille edellyttävät omaa rahoitusta, joten siksi elinkeinotuen 20 %:n omavastuu ei ole enää perusteltua.

Helsingissä 10.8.2021

Invalidiliitto ry

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, lakimies henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi
Sinikka Winqvist, asiantuntija työelämä ja yrittäjäyys sinikka.winqvist@invalidiliitto.fi